

PROJEKT EKO ŠOLA KOT NAČIN ŽIVLJENJA V MARIBORU

dr. Vesna **SMAKA-KINCL**¹, prof. Nada **PAVŠER**², Suzana **PRAJNC POTRČ**¹

¹Mestna občina Maribor, Zavod za varstvo okolja, Slovenska 40, MARIBOR

²Društvo za okoljevarstveno vzgojo Slovenije - DOVES

UVOD

Projekt »Eko šola kot način življenja« je mednarodni projekt, ki razvija odgovorno ravnanje z okoljem in naravo ter gradi vrednote za odgovoren način našega bivanja na tem planetu z možnostjo povezovanja znanja za življenje. Preko dejavnosti v Eko šoli tako že zgodaj začnemo z razumevanjem in uresničevanjem trajnostnega razvoja kar posledično vpliva tudi na obnašanje odraslih ter spreminja njihove vzorce ravnanja.

Namen projekta Eko šola kot način življenja je osveščanje mladih o problemih povezanih z okoljem (odpadki, voda, zrak, hrup, itd.), spodbujanje in razvijanje odgovornosti mladih do okolja, možnost izražanja različnih interesov, priložnost za drugačno učenje ter skrb za zdrav telesni in duševni razvoj mladih.

IDEJA PROJEKTA

Idejo za projekt je zasnoval danski minister za okolje Ole Loving Simonsen, poznejši predsednik nevladne organizacije Foundation for Environmental Education in Europe – FEEE, ki združuje prizadevanja za okoljevarstveno izobraževanje v okviru Evropske unije.

Predstavnik FEEE za Slovenijo je Društvo za okoljevarstveno vzgojo Slovenije – DOVES. V okviru te organizacije je nacionalna koordinatorica projekta Eko šola kot način življenja, prof. Nada Pavšer, pripravila in uskladila projekt z vzgojnoizobraževalnim programom za okoljsko vzgojo v Sloveniji.

Projekt Eko šola kot način življenja je zaradi svojih učinkov, se pravi okoljske vzgoje in izobraževanja mlajših generacij, izredno pomemben tudi v fazi izvajanja dokumenta Lokalna agenda 21 – Program varstva okolja za Maribor. Realizacijo projekta širitve mreže Eko šol v Mariboru smo zastavili tako, da izobražujemo strokovne mentorje projekta Eko šola kot način življenja, ki bodo po končanem usposabljanju širili projekt v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah na območju Mestne občine Maribor. Strokovni mentorji projekta Eko šola kot način življenja so večinoma profesorice naravoslovno tehničnih predmetov iz mariborskih osnovnih in srednjih šol, ter ravnateljica vrtca, ki so izkazale interes, da bi pomagale pri strokovni podpori in širitvi projekta. Delo strokovnih mentorjev projekta Eko šola kot način življenja je bilo financirano iz prejete nagrade Bursary Award.

IZVEDBA PROJEKTA EKO ŠOLA KOT NAČIN ŽIVLJENJA

Šola, ki se vključi v projekt Eko šola kot način življenja, pripravi program - okoljevarstveni letni načrt šole za šolsko leto, ki je sestavni del letnega delovnega načrta šole. Delo mora biti skrbno načrtovano in natančno določeno, kaj naj se na šoli izvaja v posameznem letu pri

posameznem predmetu. Vsebine in dejavnosti se izvajajo med poukom v okviru veljavnega učnega načrta in ob pouku z različnimi projektnimi nalogami.

Za učinkovito povezavo praktičnega delovanja na šoli z učnimi načrti pri posameznem predmetu je potrebno dobro sodelovanje med učitelji posameznih predmetov, ker je le tako možno preseči predmetno razdrobljenost in vnašati celostno poučevanje, učenje. Zelo pomembno je, da so vse projektne naloge povezane s problematiko kraja, izvajanje le-teh poteka v sodelovanju z različnimi zunanjimi strokovnjaki in nosilci odločanja v šolskem okolišu.

Mladi pod vodstvom koordinatorjev, mentorjev, učiteljev raziskujejo, proučujejo in skrbijo za urejeno in čisto okolje v šoli in okrog nje. Z različnimi dejavnostmi vplivajo na starše in ostale predstavnike krajevnih skupnosti, občin in širše okolje. Še posebej uspešne so šole, ki znajo svoje dejavnosti in zaključke projektov posredovati širši javnosti. S takšno naravnostjo lahko mladi pomembno vplivajo na dosedanje razmišljanje in delovanje ter pomagajo uresničevati sonaravni – trajnostni razvoj Slovenije in Evrope. Trajnostni razvoj v Eko šoli kot način življenja pomeni tudi graditev človekovih vrednot, veliko mero strpnosti, medsebojnega spoštovanja ter sožitja z okoljem in naravo. Po enem ali dveh letih okoljskega delovanja na šoli lahko šola prejme Eko zastavo kot mednarodno priznanje za sistematično okoljevarstveno delovanje.

POSTOPEK PRIDOBIVANJA STATUSA

Postopek pridobivanja statusa Eko šole je pripravila organizacija FEEE. Postopek je enak za vse v projekt vključene šole in obsega sedem korakov:

1. korak: Ustanovitev Eko programskega sveta šole, ki usmerja projekt šole. Skrbi za vključevanje učencev, učiteljev, vzgojiteljev, staršev in ostalega osebja šole v projekt šole, ki določa cilje delovanja.
2. korak: Pregled okolja in proučevanje vplivov šolskega okolja na delovanje kraja, kjer šola deluje.
3. korak: Načrtovanje kratkoročnih in dolgoročnih ciljev oziroma okoljevarstveni načrt, mora imeti točno določene nosilce, roke, odgovorne osebe in cilje, ki jih želimo doseči. Prav tako vsebuje načrte vseh eko aktivnosti. Vsi dolgoročni in kratkoročni cilji ter akcije morajo biti dokumentirani in podpisani s strani ravnatelja in koordinatorja eko šole na šoli.
4. korak: Ovrednotenje oz. evalvacija predvsem kratkoročnih ciljev oz. ob koncu šolskega leta in stalno spremljanje dolgoročnih ciljev omogoča možnost sprotnega preverjanja, izpopolnjevanja, predlaganja novih ustvarjalnih rešitev. Pomembno je beleženje vsakega uspeha.
5. korak: Priprava izvedbe tematskih sklopov za delo v šoli in izven nje: odpadki, voda, energija in druge aktualne okoljske teme.

6. korak: Informiranje in ozaveščanje - skrb za informiranje med šolami v Sloveniji in z drugimi državami ter sodelovanje s sredstvi javnega obveščanja, za širjenje okoljevarstvenega ozaveščanja.
7. korak: Podpis Eko listine - eko listino podpišejo člani eko programskega sveta, nacionalna koordinatorica eko šol, župan občine, kjer je šola, predstavnik sveta staršev, kakšno podjetje v občini ali širši okolici, po želji pa še kdo od zunanjih strokovnjakov. Z javnim podpisom Eko listine se vsi partnerji obvežejo za sodelovanje pri oblikovanju in graditvi Eko šole kot načina življenja, Listina vsebuje ukrepe in naloge, ki so jih oblikovali učenci izvajati pa jih mora tudi vodstvo šole, učitelji, učenci in dijaki, starši in lokalne oblasti.

Elementi Eko listine:

- okoljevarstveni letni načrt šole
- naloge okoljevarstvenega programskega sveta
- pravila Eko obnašanja na šoli
- osnovne teme, ki jih določi programski svet (ekologija odnosov, energija, voda, odpadki, zrak...)
- dodatne teme (hrup, hrana, zelene površine, zaščita bioloških vrst, promet...)
- zahteve v zvezi z lokalno oblastjo, državnimi inštitucijami
- sodelovanje z nevladnimi okoljevarstvenimi organizacijami

PRIDOBITEV EKO ZASTAVE IN POTRJEVANJE NAZIVA EKO ŠOLA

Šola, ki izpelje vseh sedem korakov in doseže opazene rezultate v izboljšanju okolja v svojem kraju, dobi Eko zastavo. Ta zastava je šoli vidno državno in mednarodno priznanje za okoljsko delovanje. Šola vsako leto potrjuje naziv Eko šola in s tem pridobi oziroma obdrži eko zastavo.

Šola mora obvezno vsako leto poslati poročilo o delu v tekočem letu nacionalni koordinatorici Eko šol Slovenije. V sodelovanju z nacionalno koordinatorico in programskim svetom Eko šole se ugotovi, če šola resnično izpolnjuje pogoje za ohranitev eko zastave.

Nagrada Eko zastava je prestižna evropska nagrada za okolje. Sodelovanje v programu daje šoli priložnost za predstavitev v sredstvih javnega obveščanja, tako v kraju, kjer šola deluje, kot širše v državnem evropskem prostoru.

Pridobitev nagrade pokaže, da je šola dosegla najvišje standarde v izobraževanju in upravljanju z okoljem skladno z evropskimi standardi upravljanja z okoljem. V projekt Eko šola kot način življenja se lahko vključi vsaka šola, ki želi prispevati k izboljšanju in uresničevanju trajnostnega razvoja skladno z gospodarsko razvojem Slovenije. S tem tudi uresničuje 6 akcijski okoljski program Evropske komisije – direktorata za okolje.

ZAKLJUČEK

S projektom Eko šola kot način življenja se povezujejo cilji okoljske vzgoje in posameznih dejavnosti med šolami v Sloveniji in z ostalimi državami Evrope in sveta. Te povezave omogočajo izmenjavo in bogatenje idej. Pri tem prihaja do sodelovanja med različnimi kulturami in navadami, ki jih je prinesel čas in razvoj ob dejstvu, da skrb za okolje in varovanje narave ne pozna meja.

Rezultati programa EKO ŠOLA KOT NAČIN ŽIVLJENJA v Sloveniji so:

1. Uspešno udejanjanje ciljev okoljske vzgoje v šolah vključenih v program.
2. Aktivno povezovanje Eko šol z lokalnimi skupnostmi, kar lahko potrdijo župani nagrajenih šol.
3. Aktivno povezovanje slovenskih Eko šol z Eko šolami v evropskih državah, kar omogoča navezovanje stikov in sodelovanje pri evropskih projektih, kot so Comenius, Leonardo da Vinci ipd., ki omogočajo šolam pridobiti dodatna sredstva za izmenjavo in dograditev vzgojno izobraževalnih programov.
4. Prispevek Eko šol k urejanju in lepšemu izgledu posameznih krajev kot npr. Slovenske Konjice, evropska nagrada cvetlično mesto za leto 2000,...
5. Mednarodno priznanje s strani Evropske koordinacije.